

PORADNIK PRAWNY

ZBIÓR PYTAŃ I ODPOWIEDZI

TEMAT:

**Roszczenia
i zobowiązania
finansowe**

Redakcja i opracowanie:
mgr Adam Zwierzycki

Szanowni Państwo,

Oddajemy w Państwa ręce kolejną pozycję z naszej serii poradników, poruszającą najistotniejsze kwestie, które pojawiają się w toku świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej.

Chcąc w możliwie najszerszy sposób odpowiadać na potrzeby społeczeństwa – prowadzimy stały monitoring potrzeb celem utworzenia listy priorytetowych obszarów wsparcia.

Niniejszy Poradnik obejmuje cztery działy, jakimi są odpowiedzialność za szkodę, roszczenia z tytułu odebranego majątku, odzyskiwanie pożyczek oraz podatki. W każdym z działów staraliśmy się w sposób przystępny przybliżyć Państwu daną problematykę. Każdy z tych tematów jest dużo bardziej złożony niż by to wynikało z treści Poradnika, dlatego też treść tam zawartą, należy traktować, jako instrukcję do dalszego działania. Mamy nadzieję, że po zapoznaniu się z Poradnikiem, zdobędziecie się Państwo na dalsze kroki, aby dochodzić swoich racji.

Naszym celem jest zmniejszenie wciąż dużego dystansu na linii obywatel – prawo, co w Naszej ocenie jest niezwykle istotnym elementem w kontekście poszerzania świadomości prawnej społeczeństwa.

Żywimy głęboką nadzieję, że szczegółowo dobrana tematyka zaspokoi potrzeby licznych czytelników oraz pomoże odnaleźć się w gąszczu przepisów prawa, poznać swoje prawa i skutecznie dochodzić ich realizacji.

W przypadku pytań oraz chęci rozwiązania problemów natury prawnej zachęcamy do korzystania z usług Punktów Nieodpłatnej Pomocy Prawnej prowadzonych przez nasze Stowarzyszenie, których wykaz znajduje się na stronie internetowej:

www.dogma.org.pl

Czym są roszczenie z tytułu wyrządzonej szkody?

Aby lepiej przybliżyć Państwu tematykę roszczeń i zobowiązań finansowych należałoby zdefiniować pojęcie szkody na gruncie przepisów kodeksu cywilnego. Sama nazwa nie doczekała się legalnej definicji, jednak analizując orzecznictwo w tym Sądzie Najwyższym można przyjąć, że jest ona uszczerbkiem w prawnie chronionych dobrach majątkowych każdego człowieka. Szkada jest różnicą między stanem dóbr, jaki istniał i jaki następnie mógłby istnieć w ramach normalnej kolei rzeczy, a stanem jaki powstał na skutek zdarzenia wywołującego zmianę. Odpowiedzialność zaś za szkodę ponosi osoba, która ją wywołała. Aby doszło do szkody sprawca może działać, bądź zaniechać takiego działania.

Art. 361 § 1 kodeksu cywilnego określa nam niezbędny związek przyczynowo-skutkowy, aby obciążyć sprawcę odpowiedzialnością: **§ 1. Zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła.** Ustawodawca używając określenia normalne następstwa działania lub zaniechania, chciał ograniczyć zakres odpowiedzialności sprawcy do faktycznie spowodowanej szkody. Również warto zwrócić uwagę, iż zgodnie z treścią przepisu szkodę można wywołać przez działanie jak i zaniechanie pewnego działania. O ile wyrządzenie szkody poprzez działanie zapewne nie jest trudno sobie wyobrazić to przez zaniechanie już bardziej.

Przykład szkody, która powstała na skutek zaniechania:

Niewykonanie niezbędnych prac zabezpieczających nieruchomości, czego skutkiem jest zawalenie części budynku i uszkodzenie np. samochodu stojącego na parkingu.

Jakie są granice odpowiedzialności za szkodę?

Granice odpowiedzialności określa się do szkody lub strat rzeczywiście poniesionych lub utraconych, gdzie to poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody. Sąd musi określić stopień winy sprawcy i poszkodowanego oraz proporcjonalnie zmniejszyć odszkodowanie.

Przykład:

Poszkodowany w wyniku wypadku w komunikacji miejskiej swoim zachowaniem zwiększył prawdopodobieństwo powstania wypadku, np. poprzez nadmierną prędkość.

Czym są szkody na osobie?

Szkody osobowe są najczęściej związane z rekonwalescencją poszkodowanego, bądź utratą źródeł zarobkowania. Bez trudu można do nich zaliczyć koszty poniesione z zakupem sprzętu medycznego czy koszty rehabilitacji. Równie policzalne jest utrata źródła zarobkowania lub jego pomniejszenie. Z zasady szkody majątkowe należy wykazać i policzyć.

Art. 444 kodeksu cywilnego w sposób jasny określa nam reguły postępowania przy szkodach na osobie. Wskazuje on jak już wyżej wspomniano koszty leczenia, a jeżeli poszkodowany stał się inwalidą, także sumę potrzebną na koszty przekwalifikowania się – zmiany zawodu. W przypadku zaś, kiedy to poszkodowany utraciłby częściowo lub całkowicie zdolność do wykonywania zawodu istnieje możliwość zasądzenia renty na jego rzecz.

Należy tutaj omówić również przypadek, kiedy to w wyniku zdarzenia jest śmierć poszkodowanego, wtedy można domagać się odszkodowania, renty, zwrotu kosztów leczenia i pogrzebu. Kwestia odszkodowania, leczenia i kosztów pogrzebu jest oczywista. Renta należna jest członkom rodziny w stosunku, do których poszkodowany miał stosunek alimentacyjny. Stosunek taki istnieje zawsze, kiedy dzieci są małoletnie, bądź pobierają naukę i nie ukończyły 26 lat. Dla stosunku alimentacyjnego, posiadanie wyroku w tym zakresie jest zbędne - to sprawca będzie zobowiązany utrzymywać dzieci poszkodowanego, na takich samych zasadach, jakie wynikają z obowiązku alimentacyjnego.

Ciekawą alternatywą dochodzenia roszczeń finansowych z zakresu doznania szkody/krzywdy jest zadośćuczynienie. Jest to forma odszkodowania za cierpienie, jakiego doznał poszkodowany. O ile w odszkodowaniach majątkowych obliczanie ich wysokości raczej nie przysparza wielu problemów to w tym przypadku jest nieco inaczej. Przeliczenie bólu fizycznego czy psychicznego na złotówki jest z matematycznego punktu widzenia nie

możliwe, dlatego też zostały założone pewne kryteria, na podstawie, których ocenia się zasadność wysokości roszczenia. Do kryteriów tych należą:

1. stopień trwałego uszczerbku na zdrowiu poszkodowanego wyrażający się w kalectwie, oszpeceniu, ograniczeniach ruchowych, ograniczeniach wykonywania czynności życia codziennego;
2. długotrwałość choroby, cierpienie, leczenia, rehabilitacji, bolesność zabiegów, dokonywane operacje, leczenie sanatoryjne, okres dochodzenia do względnej sprawności, przywrócenie prawidłowych funkcji organizmu;
3. wiek poszkodowanego;
4. płeć poszkodowanego;
5. poczucie bezradności życiowej, niekorzystne widoki i możliwości poszkodowanego w przyszłości;
6. aktualna i zmieniająca się stopa życiowa społeczeństwa polskiego oraz sytuacja materialna społeczności na terenie zamieszkania poszkodowanego;
7. inne bardzo różnorodne czynniki jednocześnie mające u poszkodowanego wpływ na poczucie krzywdy uzależnione od konkretnego stanu faktycznego, których trzeba poszukiwać przy każdej indywidualnej sprawie szczególnie z uwzględnieniem wszelkich cech poszkodowanego, jak przykładowo jego pozycja czy wykonywany przed zdarzeniem zawód.

Oczywiście kwota zadośćuczynienia jest oceniana przez sąd i raczej sprowadza się do praktyki i orzecnictw, niż subiektywnych ocen poszkodowanego.

Czym są szkody na mieniu?

Zasady szacowania czy dochodzenia szkody na mieniu i na osoba są tożsame, z wyłączeniem oczywiście zadośćuczynienia, który ma niewątpliwy charakter osobowy. Zarówno w jednym jak i drugim przypadku przydatną instytucją przy szacowaniu szkód jest biegły z zakresu wycen danej szkody (lekarz orzecznik, biegły z zakresu zdarzeń komunikacyjnych itp.).

Przykład:

Doznana szkoda w wypadku komunikacyjnym, gdzie ucierpiał pojazd mechaniczny. Zgodnie z obowiązującymi przepisami (wymogiem posiadania OC), to ubezpieczyciel bierze na swoje barki zobowiązanie finansowe za doznałą szkodę.

Warto też na koniec podkreślić, iż zakłady ubezpieczeń w ramach uznania (czyli dobrowolnie) realizują zadośćuczynienia na zdecydowanie niższym poziomie niż poszkodowani mogli by uzyskać na drodze postępowania cywilnego. Badania Instytutu Sprawiedliwości prezentowane na Konferencji organizowanej przez Polską Izbę Ubezpieczeń pt. „Zadośćuczynienie za uszkodzenie ciała lub uszczerbek na zdrowiu na tle innych systemów prawnych” (Warszawa, 19 września 2011 r.) jednoznacznie wskazują, iż wszystkie badane przez Instytut sprawy przeciwko zakładom ubezpieczeń (spór o wysokość zadośćuczynienia - przyp. autora) kończą się sukcesem, a niekiedy poszkodowani uzyskują kilkukrotnie wyższe kwoty zadośćuczynień niż przyznane w drodze uznania przez ubezpieczyciela. Tym samym chcąc otrzymać wyższą kwotę zadośćuczynienia niż przyznaną przez zakład ubezpieczeń konieczne wydaje się kierowanie powództw na drogę postępowania sądowego, co daje wysokie prawdopodobieństwo uzyskania adekwatnej do rozmiaru krzywdy kwoty zadośćuczynienia.

Czym są roszczenia z tytułu odebranego majątku?

O zwrot utraconego majątku mogą starać się byli właściciele mienia przejętego przez państwo w drodze nacjonalizacji lub wywłaszczenia. Istnieje również możliwość uzyskanie odszkodowania za utracone mienie następuje w drodze postępowań administracyjnych, sądowno-administracyjnych, sądowych bądź na podstawie ugód zawieranych między Skarbem Państwa lub jednostkami samorządu terytorialnego a właścicielami (ich następcami prawnymi).

Uprawnieni do odzyskania mienia w naturze (ewentualnie uzyskania odszkodowania) są byli jego właściciele oraz ich następcy prawni, w tym zarówno następcy z tytułu dziedziczenia, jak i w niektórych przypadkach podmioty, które nabyły od byłych właścicieli w drodze umowy cywilnoprawnej prawa lub roszczenia dotyczącego tego mienia. Aby starać się w drodze

administracyjnej lub sądowno-administracyjnej odzyskać mienie, należałoby, wykazać naruszenie prawa przez organy administracji publicznej na etapie jego przejmowania i oczywiście wykazać się legitymacją procesową tj. dokumentem, który wskazuje, że to uprawnienie nam się należy. Nie zawsze możliwe jest odzyskanie mienia w naturze, gdyż mogło dojść do tzw. nieodwracalnych skutków prawnych. Organy administracji publicznej w szczególności uchylają bądź stwierdzają nieważność orzeczeń/decyzji administracyjnych, które skutkowały pozbawieniem byłych właścicieli prawa własności mienia, komunalizacją bądź uwłaszczeniem podmiotów publicznych wydając:

- decyzje ustanawiające prawo użytkowania wieczystego gruntu na rzecz byłych właścicieli,
- decyzje stwierdzające, że nieruchomości nie podpadały pod reformę rolną,
- decyzje w sprawie odszkodowania za utracone mienie.

Sądy administracyjne sprawują kontrolę nad działalnością administracji publicznej, zwłaszcza odnośnie do wydawanych decyzji i innych aktów. Co za tym idzie kwestię odszkodowania za znacjonalizowane mienie, bezumowne korzystanie z nieruchomości czy też ustalenie księgi wieczystej z rzeczywistym stanem itp. należeć będzie do gestii sądów powszechnych.

Przed rokiem 2010 w doktrynie istniał spór, co do daty, od której należałoby liczyć okres przedawnienia roszczenia. Okres przedawnienia to instytucja, która chroni interesy zobowiązanego, a ogranicza możliwość ich dochodzenia przez wierzyciela. Sąd Najwyższy w 2011r wyraził pogląd mówiący, że” przesądził, że bieg przedawnienia w takich sprawach zaczyna się od wydania decyzji nadzorczej, a nie od wystąpienia zdarzenia powodującego szkodę”. Tak więc termin wynikający z zasad ogólnych tj. 6 lat. (przed 9.07.18 roku wynosił on lat 10).

W jaki sposób możemy odzyskać udzieloną pożyczkę?

Niniejszy temat należałoby rozpocząć od zdefiniowania umowy cywilnoprawnej, jaką jest umowa pożyczki. Prawna definicja tego pojęcia brzmi: „Przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy

albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.” Nie tylko pieniądze mogą być składową umowy pożyczki, lecz również rzecz, ale tylko tego samego gatunku. Wyróżnimy rzeczy oznaczone co do tożsamości i co do gatunku. Rzeczy oznaczone co do tożsamości są niepowtarzalne ze względu na swój charakter bądź numer identyfikacyjny (pieniądze, samochód, telefon komórkowy), natomiast rzeczy oznaczone co do gatunku, to przykładowo owoce, opał, itp. Rzeczą bardzo ważną jest sporządzenie umowy pożyczki w formie pisemnej - przy pożyczkach powyżej 1000 zł. Jest to istotne, gdyż często zdarza się, że pożyczamy sobie wzajemnie pieniądze nie kwitując ich na piśmie. W takiej sytuacji nie będziemy mogli skutecznie dochodzić swoich roszczeń przed sądem. Rygor ten ma charakter ad probationem tzn. dla celów dowodowych, innymi słowy każdy inny fakt na udzielnie spornej pożyczki (zeznania świadków, bilingi bankowe itp.), będzie tylko uprawdopodobnieniem, a nie będą stanowiły jej dowodu, co niezwykle utrudni skuteczne jej zasądzenie.

Co możemy zrobić, kiedy pożyczkobiorca zwleka ze spłatą pożyczki?

Pierwszym krokiem jest oczywiście przekroczenie terminu płatności raty, bądź całego zobowiązania (zgodnie z treścią umowy). Po tym czasie otwiera nam się droga do dochodzenia swoich roszczeń. Po upływie terminu spłaty należałoby wezwać pożyczkobiorcę do uiszczenia właściwej kwoty.

Jakie informacje powinno zawierać wezwanie do zapłaty?

- wskazanie sposobu zapłaty (na konto bankowe, gotówką),
- wyznaczenie terminu od chwili odebrania wezwania (np. 7 dni od otrzymania niniejszego listu/pisma),
- wskazania następnych kroków w razie braku spłaty (np. pod rygorem wszczęcia postępowania sądowego).

Wezwanie do zapłaty, choć nie jest obligatoryjnym elementem dochodzenia pożyczek na drodze sądowej, to jednak daje nam po pierwsze szanse wcześniejszego zaspokojenia swoich roszczeń, a po drugie chroni nas przed zarzutem przedwczesnego powództwa. W razie niewykonania

zobowiązania przez pożyczkobiorcę w określonym terminie w wezwaniu sprawę kierować należy na drogę sądową.

W pierwszej kolejności należałoby odnaleźć właściwość miejscową sądu. Z przepisów ogólnych jest to miejsce zamieszkania/pobytu pozwanego (pożyczkobiorcy), można jednak na podstawie art. 34 kodeksu postępowania cywilnego skierować sprawę do sądu właściwego dla nas. Aby tak się stało należy wykazać, że miejscem wykonania umowy jest nasz adres, co powinno wynikać z umowy pożyczki.

Po ustaleniu właściwości miejscowej sądu należy ustalić jego właściwość rzeczową. Roszczenia do 75 tys złotych należy kierować do Sądów Rejonowych, a powyżej do Sądów Okręgowych. Bezpiecznym rozwiązaniem jest składanie pozwu o zapłatę w postępowaniu uproszczonym na formularzu. Co prawda obowiązek składania w tej formie pozwu jest do kwoty 20 tys złotych, ale nie ma formalnych przeszkód, aby czynić to powyżej tego progu. Dlaczego jest to bezpieczne? - bo mamy pewność, że nie pominiemy żadnego elementu z warunków formalnych, jaki pozew powinien zawierać.

Podczas wypełniania odpowiednich rubryk w formularzu należy pamiętać o uszczegółowieniu odsetek oraz w uzasadnieniu zgodnie z nowelizacją przepisów należy wskazać termin wymagalności roszczenia. Tu należy się na chwilę zatrzymać. Zgodnie przepisami termin przedawnienia roszczenia z świadczeń okresowych (pożyczki) wynosi 3 lata od chwili jej wymagalności. A więc o ile przed nowelizacją przepisów sąd nie badał terminu przedawnienia z urzędu, to teraz to czyni. Dlatego jeżeli zwłoka z pożyczka jest dłuższa niż 3 lata, a nie doszło do tzw. nowacji (rozpoczęcia na nowo biegu przedawnienia), nie wato składać pozwu, bo sąd odrzuci pozew nie badając jego zasadności. Nowe formularze posiadają już rubrykę mówiącą o mediacji, dlatego nie trzeba już o tym wspominać w uzasadnieniu.

Po wypełnieniu pozwu opłacamy go zgodnie z wytycznymi kodeksu. Opłata uzależniona jest od wartości przedmiotu sporu:

1. do 500 złotych – w kwocie 30 złotych;
2. ponad 500 złotych do 1 500 złotych – w kwocie 100 złotych;
3. ponad 1 500 złotych do 4 000 złotych – w kwocie 200 złotych;
4. ponad 4 000 złotych do 7 500 złotych – w kwocie 400 złotych;
5. ponad 7 500 złotych do 10 000 złotych – w kwocie 500 złotych;
6. ponad 10 000 złotych do 15 000 złotych – w kwocie 750 złotych;
7. ponad 15 000 złotych do 20 000 złotych – w kwocie 1 000 złotych.
8. powyżej 20tyś zł opłatę stanowi 5% wartości roszczenia.

Opłatę uiszczamy bądź w kasie sądu, bądź za pośrednictwem strony internetowej <https://oplaty.ms.gov.pl/>. Wygenerowany tam znak opłaty sądowej zgodnie z przepisami umieszczamy na pierwszej lub ostatniej stronie pozwu.

Teraz, gdy już formalnie pozew jest gotowy do złożenia robimy jego dwie kopie. Do sądu składamy oryginał plus jedną kopie (sąd doręczy ją pozwanemu). Druga kopia jest nam potrzebna, jako dowód, że pozew został złożony, gdyż albo pracownik dziennika podawczego przybije nam prezentatę albo sami wyślemy go listem poleconym i potwierdzenie nadania stanowić będzie również dowód na jego złożenie.

Następnie, jeśli pozew spełni formalne warunki pozwu i uprawdopodobnimy roszczenie sąd wyda nakaz zapłaty i doręczy go stronie pozwanej. Po doręczeniu strony mają czas 14 dnia na złożenie sprzeciwu (pozwany) bądź apelacji (powód) od treści nakazu. Jeżeli stanie się tak, że dojdzie do złożenia sprzeciwu sprawa zostanie skierowana po posiedzenie jawne tzn. na rozprawę. Jeśli pozwany nie skorzysta z tej możliwości daje nam to uprawnienie do wystąpienie o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty.

Wniosek jest niezwykle prosty opierający się na żądaniu nadania właśnie owej klauzuli. Po nowelizacji przepisów z września 2019r wniosek ten nie podlega opłacie, chyba że składa go pozwany, wtedy opłata wynosi 20zł. Dopiero posiadając nakaz zapłaty/wyrok oparzony klauzulą wykonalności mamy możliwość skierowania sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego w właściwej kancelarii komorniczej. Żeby nie było za łatwo ustawodawca zakreślił nam możliwość wyboru komornika do okręgu apelacyjnego miejsca zamieszkania dłużnika. Jednak gdybyśmy chcieli doprowadzić do licytacji nieruchomości dłużnika to właściwość miejscowa kurczy się do okręgu właściwościowego sądu, któremu komornik podlega. Warto również wiedzieć, iż komornik pobiera zaliczki na czynności związane z egzekucją, które są zwracane w pierwszej kolejności.

Niestety po zmianie przepisów czynności terenowe komornika w zasadzie są ograniczone do zajęcia pojazdów mechanicznych. Ustawodawca tylko dla siebie znanym celu ograniczył możliwość zajmowania ruchomości do tych, które wskazał dłużnik posługując się ich identyfikacją, bądź tych które zostały ustalone w drodze czynności (CEPIK). Również, trwają prace nad ograniczeniem możliwości wszczęcia egzekucji z nieruchomości, kiedy wartość roszczenia nie będzie większa niż 5 % oszacowania nieruchomości. Tak więc proces odzyskiwania pożyczek jest wieloetapowy i długotrwały.

Kwestia regulacji prawnych z zakresu prawa podatkowego jest dość bogata, dlatego na potrzeby niniejszego Poradnika przedstawimy podatek od spadku i darowizn.

Ustawodawca uzależnił wysokość podatku od stopnia pokrewieństwa i podzielił jej na trzy grupy:

Grupa I – małżonek, zstępni (dzieci, wnuki itd.), wstępni (rodzice, dziadkowie itd.), pasierb, zięć, synowa, rodzeństwo, ojczym, macocha i teściowie. Za rodziców w rozumieniu ustawy uważa się również przysposabiających, a za zstępnych także przysposobionych i ich zstępnych.

Grupa II – zstępni rodzeństwa, rodzeństwo rodziców, zstępni i małżonkowie pasierbów, małżonkowie rodzeństwa i rodzeństwo małżonków, małżonkowie rodzeństwa małżonków, małżonkowie innych zstępnych;

Grupa III – inni nabywcy.

Dla pierwszej grupy spadkowej opodatkowaniu nie podlega spadek lub darowizna o wartości nieprzekraczającej:

Grupa I – 9.637 zł, jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do I grupy podatkowej - małżonek (obecny, nie były), małżonek w separacji, zstępni (np. syn, córka, wnuki, prawnuki), wstępni (np. matka, ojciec, dziadkowie), rodzeństwo, pasierb, ojczym, macocha, teściowie, zięć, synowa.

Grupa II – 7.276 zł, jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do II grupy podatkowej - zstępni rodzeństwa (np. siostrzeniec, bratanek), rodzeństwo rodziców (np. wuj, ciotka), zstępni i małżonkowie pasierbów, małżonkowie rodzeństwa (np. mąż siostry), rodzeństwo małżonków (np. brat żony – szwagier), małżonkowie rodzeństwa małżonków (np. mąż siostry męża), małżonkowie innych zstępnych.

Grupa III – 4.902 zł, jeżeli nabywcą jest osoba zaliczona do III grupy podatkowej - wszystkie osoby niezaliczone do dwóch poprzednich grup, w tym osoby niespokrewnione z obdarowanym.

Kwoty przekraczające te wartości podlegają opodatkowaniu. Jednak przewidziano ulgę w postaci zwolnienia od podatku dla I grup. Warunkiem, który trzeba spełnić, aby skorzystać ze zwolnienia od podatku jest zgłoszenie

(na formularzu SD-Z2) nabytych w drodze spadku składników majątkowych właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego w terminie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się postanowienia sądu stwierdzającego nabycie spadku albo zarejestrowania aktu poświadczenia dziedziczenia przez notariusza. Brak takiego zgłoszenia w razie kontroli skarbowej skutkować będzie naliczeniem podatku zgodnie z ustawą.

Również ważną informacją jest fakt, iż osoby które nabyły spadek w 2019 roku nie muszą czekać okresu 5 lat, na zbycie nieruchomości, aby uniknąć podatku dochodowego. Jest to duże ułatwienie dla spadkobierców, którzy otrzymaną nieruchomość chcą spieniężyć i podzielić między siebie.

Nota o Stowarzyszeniu „DOGMA”

Stowarzyszenie DOGMA jest jedną z wiodących organizacji pozarządowych, która od 15 lat realizuje szereg inicjatyw obywatelskich nakierowanych na poszerzanie świadomości prawnej społeczeństwa oraz dostępu do bezpłatnych porad prawnych i obywatelskich.

Od 2016 r. Stowarzyszenie realizuje zadania wynikające z ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej – w ciągu 2,5 roku (do końca czerwca 2018 r.) prowadzenia projektów obejmujących Punkty Nieodpłatnej Pomocy Prawnej w całym kraju udzieliliśmy ponad 18 000 porad osobom znajdującym się w kryzysowych chwilach swojego życia, wykluczonym społecznie, niejednokrotnie pozbawionym środków finansowych do poszukiwania profesjonalnej pomocy prawnej na rynku usług prawniczych.

W roku 2018 pełnimy dyżury w 29 PNPP na terenie 7 województw: śląskiego, małopolskiego, podkarpackiego, dolnośląskiego, lubelskiego, pomorskiego, łódzkiego, a także realizujemy wiele projektów edukacyjnych skierowanych zarówno do najmłodszych jak i najstarszych członków naszego społeczeństwa. Obecnie DOGMA w ramach swojej statutowej działalności współpracuje z ponad **60 prawnikami**, specjalizującymi się w różnych dziedzinach prawa.

**Masz pytania, wątpliwości?
Obawiasz się o swoje prawa?
Skontaktuj się z nami!**

Katowice, 2019 r.

Biblioteczka Prawna Stowarzyszenia „DOGMA”

PUBLIKACJA WYDANA PRZEZ:

Stowarzyszenie Na Rzecz
Poradnictwa Obywatelskiego
„Dogma”

40-074 Katowice, ul. Raciborska 48, lok.2
tel. 32 557 51 83

stowarzyszeniedogma@gmail.com
www.dogma.org.pl

NIP: 634-25-05-321, REGON: 278130684, KRS: 0000175368

